

Delavska enotnost

številka 17 / letnik 61 / Ljubljana, 9. maj 2002

Glasil

Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije

Socialni sporazum počasi le nastaja

Predstavniki socialnih partnerjev so v ponedeljek in sredo ta teden nadaljevali pogajanja o socialnem sporazumu. Prvi dan so se dogovorili za stabilno in realno rast plač ob upoštevanju doseženih poslovnih rezultatov, vendar z zaostajanjem za rastjo produktivnosti.

Kot nam je povedal Dušan Semolič, so se pogajalci že dogovorili, da bodo plače v bruto zneskih v realnem sektorju za odstotno točko zaostajale za rastjo produktivnosti. Pri tem pa so postavili vprašanje, ali lahko vlada takšno zaostajanje zagotovi za javni sektor. Vlada bo za nadaljevanje pogajanj na to vprašanje pripravila pisni odgovor.

O nujnosti odprave neutemeljenih razlik med izhodiščnimi plačami in minimalno plačo so se pogajalci načelno strinjali, vendar rešitve za ta korak še niso našli. Sindikati menijo, da mora biti minimalna plača v višini 58 odstotkov povprečne plače v predelovalnih dejavnostih še naprej urejena z zakonom. Delodajalci pa tej višini nasprotujejo, menijo namreč, da bi se s tem problem razlik med minimalno in izhodiščnimi plačami še poglobil.

Enotno je tudi mnenje, da je treba preiti na nov ali vsaj močno prenovljen plačni sistem. Ker mnenja o njem še niso dovolj usklajena, se bodo te naloge lotili po sprejetju socialnega

sporazuma. Temeljno vprašanje je opredelitev pojma plača. Le-ta bo po mnenju sindikatov morala biti skladna z Evropsko socialno listino in zagotavljati dostojno življenje delavcev in njihovih družin.

Stališča o tem, kako naj bi se plače usklajevale z rastjo življenjskih stroškov med delodajalci in sindikati, so še zelo različna, sindikati zagovarjajo 100-odstotno, delodajalci pa le 85-odstotno uskladitev. Glavni kamen spotike je povezan z našo previsoko inflacijo. Ta bo letos verjetno preseгла lansko, zaradi česar se kupna moč plač med letom zmanjšuje. Pogajanja se bodo nadaljevala prihodnji četrtek.

Za izboljšanje položaja v gradbeništvu so potrebni tudi ukrepi

Ekonomsko-socialni svet (ESS) je v nadaljevanju predpraznične seje obravnaval položaj v gradbeništvu in zmanjševanje števila zaposlenih v tej dejavnosti. Razpravo je spodbudil Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD), ki je o razmerah v gradbeništvu pred časom razpravljal na problemski konferenci.

Analizo razmer sta pripravila tudi ministrstvo za gospodarstvo in združenje gradbeništva pri GZS.

Predsednik in sekretar SDGD Mijo Popović in Jernej Jeršan sta poudarila, da se gradbena podjetja na trgu soočajo s tujimi podjetniki v neenakopravnih pogojih. Opozorila sta na velike administrativne in birokratske ovire, ki otežujejo in dražijo stanovanjsko gradnjo. Menila sta tudi, da je delo gradbincev podcenjeno in da se zaradi tega mladi ne odločajo za gradbeniške šole. Čeprav gradbena podjetja odpustijo presežne delavce, prav teh delavcev na trgu delovne sile najbolj primanjkuje. SDGD že dalj časa zahteva pogajanja o povečanju plač, vendar jih nasprotna stran vztrajno zavrača.

Jeršan je še povedal, da je letos v GP Novo mesto, Gradisu Ljubljana in Celje, Gerenjcu Radovljica, Primorju Ajdovščina, SCT Ljubljana, RGD in Rudisu Trbovlje že izgubilo delo več kot 600 zaposlenih.

Ker predstavniki ministrstva za gospodarstvo in združenja pri GZS niso povedali nobenih ukrepov za izboljšanje položaja, je minister za delo Vlado Dimovski predlagal, naj jih po razpravi pripravi in sprejme ESS. Po njegovem mnenju dobro organizirana država v času recesije investira v gradbeništvo in s tem povzroča

rast tudi v drugih dejavnostih. Sedanjih slabih razmer torej ne bi smeli imeti za nespremenljive. Ministrstvo za gospodarstvo je pozval, naj premosti ovire za povečanje investicij zaradi predragega kapitala. Gradbena podjetja pa bi po ministrovem mnenju morala razviti tudi trženje, pri čemer močno zaostajajo. Usposobila naj bi se tudi za nastopanje na tujih trgih, saj sedaj v Nemčiji ne morejo izkoristiti niti dovoljenih kvot.

Predsedujoči Miha Grah je po razpravi predlagal oblikovanje posebne delovne skupine za pripravo skupne analize razmer in tudi predlogov ukrepov. Skupina bo delovala pri ministrstvu za gospodarstvo, v njej pa bodo tudi predstavniki drugih ministrstev, delodajalcev in SDGD. Na eni od prihodnjih sej bo ESS tako sprejel skupen dokument socialnih partnerjev, kar bo morda kažipot tudi za njegove prihodnje obravnave.

V ekipi ZSSS sta sodelovala tudi Mijo Popović in Jernej Jeršan.

Drugje so plače v gospodarstvu višje kot v javnem sektorju

Evropska konfederacija sindikatov (EKS) je v sodelovanju z Evropsko komisijo za sindikate držav kandidatka za vstop v Evropsko unijo konec aprila v Gdansk organizirala posvetovanje o pogajanjih za kolektivne pogodbe, o politiki plač in minimalni plači. Iz ZSSS smo se posvetovanja udeležili Bogdan Ivanovič (SKEI), Anton Lovšin (Sindikat Pošte – PE Novo mesto), Anton Rozman (Stupis) in podpisani.

Predstavniki EKS so predstavili oceno razmer in probleme v zvezi s kolektivnimi pogajanjimi ter kolektivnih pogodb. Predstavniki OECD pa je predstavil gradivo o oblikovanju in višini minimalne plače v državah kandidatkah, v državah EU in nekaterih razvitih državah. Prav o tem gradivu smo največ razpravljali.

Po definiciji OECD naj bi minimalna plača vključevala vse prejemke, vključno z vsemi dodatki in celo nadurami. Tej definiciji smo predstavniki ZSSS nasprotovali, saj je ključna funkcija minimalne plače zagotavljanje preživetja delavcev in njihovih družin in je tudi prag revščine.

Kolektivne pogodbe, še posebej kolektivne

pogodbe dejavnosti, uporabljajo vse kandidatke. Kolektivne pogodbe "pokrivajo" različni delež zaposlenih: v Estoniji le 20 odstotkov, v Slovaški pa 60 odstotkov. V preprošču pa kolektivne pogodbe pokrivajo nekaj nad polovico vseh zaposlenih.

V Češki, Poljski in Madžarski se je inflacija ustalila pri treh odstotkih. Rast realnih plač zaostaja za rastjo družbenega bruto proizvoda. Za razliko od nas v večini držav kandidatka plače v gospodarstvu rastejo hitreje kot v javnem sektorju. Vse kaže, da smo mi pri tem izjema, kar dolgoročno ne moremo ostati.

Evropska formula plačne politike (rast plač = inflacija + rast družbenega proizvoda ali dodane vrednosti) se vedno bolj uveljavlja

Udeleženci posvetovanja pred Muzejem Solidarnosti v Gdanku.

tudi v državah kandidatkah. Po poročilu EKS se evropska formula vse bolj uveljavlja kot primerjalna osnova in kot podlaga za povišanje plač tudi v državah EU. Naš nov plačni model, ki smo ga uskladili s strokovno skupino delodajalcev, je torej pravi inštrument plačne politike.

Brane Mišič

SKEI – priprave na kongres in opozorilo delodajalcem

Kot nam je povedal predsednik SKEI **Albert Vodovnik**, se ta sindikat pospešeno pripravlja na svoj četrti kongres, ki bo 16. junija v Ljubljani. Člani republiškega odbora so ta ponedeljek obravnavali osnutke kongresnih listin (poročil, sprememb statuta in kandidatnih list). Že prihodnji teden bo pripravljen tudi program in tako bodo za kongres pripravljene vse potrebne listine.

Republiški odbor SKEI je obravnaval tudi nov model plačne politike in poročilo o januarski opozorilni stavki.

V SKEI ugotavljajo, da gospodarska zbornica in združenje delodajalcev spet zavračata pogajanja o novi kolektivni pogodbi dejavnosti, z izgovarom, da ne moreta sestaviti prave pogajalske ekipe. Zaradi tega po mnenju republiškega odbora SKEI ne bo mogoče pravočasno končati pogajanj. Ogroženo bo tudi izplačilo drugega dela povečanja plač, za kar sta se pogajalski skupini že dogovorili, organi zbor-

nice in delodajalcev pa tega še niso verificirali. Povečanje znaša 3250 tolarjev bruto, kar naj bi vsi zaposleni prejeli v enakem znesku od junija dalje. SKEI bo zato partnerje pozval k izplačilu v tem roku. Če predsedniki sindikatov podjetij pri tem ne bodo uspešni, jim bodo na pomoč priskočili zunanji zaupniki. Po potrebi se bo SKEI v posameznih podjetjih odločil tudi o uporabi stavke. Vodovnik meni, da bodo delodajalci, že želijo sebi in delavcem dobro, spoštovali dogovor svojih pogajalcev in junija izplačali povečane plače. S tem bodo ustvarili tudi pravo vzdušje za nadaljevanje pogajanj o novi kolektivni pogodbi dejavnosti.

Na seji so govorili tudi o stavki, ki jo te dni organizira nemški sindikat IG Metall. Podprli so njegove utemeljene zahteve. Vodovnik je prepričan, da bodo sindikati Nemčije in drugih sosednjih držav podprli tudi SKEI, če bo ta prisiljen zaostri svoj boj.

F. K.

Obvladajmo stres na delovnem mestu – 1

Stres je reakcija telesa, ki smo jo današnji ljudje podedovali po svojih prednikih in ki je bistvena za preživetje v trenutkih nevarnosti. Telo se namreč s pomočjo stresa pripravi ali na boj ali na beg, ki rešita življenje. Stres torej omogoča maksimalno telesno aktivnost, ki je potrebna, da si rešimo življenje. Z njo telo aktivira vse rezerve energije, moči in hitrosti. Stres ni nevaren, če traja le kratek čas. Če pa je telo v maksimalni pripravljenosti na boj predolgo časa, se izčrpa in zbolí. Žal stresna reakcija, ki je omogočala našim prednikom, da so se rešili pred napadajočo zverjo, deluje tudi na delavca, ki se zavestno ali podzavestno mesece in leta dolgo čuti ogroženega zaradi okoliščin, ki jim je izpostavljen na delovnem mestu.

Tiskovna konferenca ZSSS na Koroškem

Plače na Koroškem so med najnižjimi v državi

Na novinarski konferenci območne organizacije ZSSS za Koroško pred prvomajskimi prazniki je njen sekretar Lojze Raško orisal razmere in prizadevanja za izboljšanje ekonomskega položaja delavcev in za spoštovanje delavskih pravic. Po njegovih besedah so na Koroškem ta čas največji problem prenizke plače, ki močno zaostajajo za povprečjem plač na državni ravni. Nižje povprečne plače imajo v Sloveniji samo še delavci v Pomurju. Po prijavljeni dohodnini na prebivalca so bili prebivalci Koroške lani med vsemi slovenskimi regijami na zadnjem mestu. To pomeni, da je tudi standard koroških delavcev podpovprečen.

Po Raškovih besedah večina delodajalcev pri izplačevanju plač spoštuje kolektivne pogodbe, vendar se držijo najnižjih možnih zneskov

»kot pijanec plota«. Precej delodajalcev pa ne spoštuje kolektivnih pogodb v tistem delu, ko govorijo o povračilu stroškov prevoza na delo in z dela, o regresu za letni dopust, o jubilejnih nagradah in o drugih pravicah delavcev. Zaradi tega morajo sindikalni zaupniki v podjetjih velikokrat posredovati, marsikdaj pa se delavci zatečejo tudi po pomoč k pravni službi območne organizacije ZSSS.

V prvem četrtletju letošnjega leta je služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS prejela od sindikalnih zaupnikov in delavcev 430 zahtevkov za posredovanje. Če upoštevamo, da gre v mnogih primerih za kolektivne spore delavcev z delodajalci, je to število dokaj visoko. Lani v celem letu so sindikalni funkcionarji in odvjetniki posredovali v 870 primerih.

Če se bo ta trend nadaljeval, se bo obseg dela službe pravne pomoči povečal za 100 odstotkov. V območni organizaciji ZSSS za Koroško se trudijo, da bi čim več sporov med delodajalci in delavci rešili s pogajanjem in brez sodnih sporov, letos so več kot polovico vseh primerov rešili na ta način.

Do spora med delavci in delodajalci je letos na Koroškem največkrat prišlo zaradi premalo izplačanih plač, zaradi neizplačanega regresa za letni dopust celo za več let nazaj ter zaradi neplačevanja stroškov prevoza na delo in z dela. »Če jim delodajalec ne vrača stroškov prevoza tako, kakor je določeno v kolektivnih pogodbah (v veči-

ni primerov gre za povračilo 60 odstotkov stroškov), delavcem na ta način krepko zmanjša plačo. Marsikateri delavec mora za prevozne stroške odšteti tretjino svoje plače,« je dejal Raško. »Plače na Koroškem so tako nizke, da mnogo delavcev brez dodatkov, regresov in povračil sploh ne bi moglo normalno preživljati svojih družin. Zato naš sindikat bedi nad tem, da delodajalci izpolnjujejo tudi te svoje obveznosti iz kolektivnih pogodb.«

Na Koroškem se srečujejo tudi s problemom brezposelnosti, čeprav je stopnja le-te nekoliko pod republiškim povprečjem. Na območju Koroške živi nekaj več kot 74.000 prebivalcev, od tega jih je 26.700 delovno aktivnih, okoli 3750 pa brezposelnih. Stopnja brezposelnosti je 11,8-odstotna. Najvišja (16,5-odstotna) je na območju upravne enote Radlje ob Dravi, kjer je nekaj manj kot 5000 delovno aktivnih prebivalcev in okoli 1200 brezposelnih oseb. Najnižja stopnja brezposelnosti je na območju Slovenj Gradca (8,8-odstotna), kjer je nekaj manj kot 10.000 delovno aktivnih prebivalcev in nekaj več kot 800 brezposelnih oseb. V Dravogradu je stopnja brezposelnosti 9,6-odstotna, v Ravnah na Koroškem pa 11,3-odstotna. Na območju Dravograda je delovno aktivnih nekaj več kot 2500 prebivalcev, brezposelnih pa nekaj manj kot 400. Na območju Raven je delovno aktivnih okoli 9400 prebivalcev, brezposelnih pa nekaj več kot 1300 delavcev.

Kakor je povedal Raško, se v območni organizaciji ZSSS pripravljajo tudi na vstop Slovenije v Evropsko unijo. Zato so že vzpostavili sodelovanje s sindikati na avstrijskem Koroškem. V Vrbi ob Vrbskem jezeru so pred prvomajskimi prazniki konstituirali sindikalni svet za avstrijsko in slovensko Koroško in Gorenjsko. V njegovem predsedstvu so predsednik ÖGB za Koroško Adam Unterrieder, sekretarka območne organizacije ZSSS na Gorenjskem Milena Sitar in sekretar območne organizacije ZSSS na Koroškem Lojze Raško. Na svetu bodo obravnavali vprašanja, ki zadevajo vse tri sindikalne organizacije, in se dogovarjali za različne oblike sodelovanja in izmenjave izkušenj.

T. K.

Lojze Raško je novinarjem predstavil delo območne organizacije ZSSS.

Razmere na Gorenjskem se poslabšujejo

Na skupni tiskovni konferenci pred praznikom dela sta Milena Sitar, sekretarka območne organizacije ZSSS za Gorenjsko, in Milena Koselj Šmit, predsednica KNSS-Neodvisnosti za Gorenjsko, opozorili na nove probleme, ki ogrožajo delavce v nekaterih tekstilnih, obutvenih in tudi nekaterih lesarskih industrijskih podjetjih na tem območju. Iz teh podjetij prihajajo opozorila o novem valu odpuščenja, ogroženih je kakšnih 800 delavcev. Povzemamo le ugotovitve in opozorila Milene Sitar o razmerah v podjetjih Loka Pro, Peko, Gorenjska predilnica in Jelovica.

V najtežjem položaju so zaposleni v podjetju Loka Pro iz Škofje Loke, tekstilnem podjetju, ki posluje na lokaciji nekdanjega Kroja. Najprej so prejeli polovico plače za februar, pred prvim majem pa še razliko do minimalne plače (vsi so prejeli enako). Sindikat zahteva izplačilo neizplačanega dela februarske plače in plačo za marec najkasneje do 18. maja. Želi se

pogajati tudi o socialnem sporazumu, s katerim bi določili, kdaj bodo delavci prejeli kakšno izplačilo. Če zahtevam sindikata ne bo ugodeno, se bo preimenoval v stavkovni odbor. Direktor in 40-odstotni lastnik Gorazd Krajnik je pripravil opis razmer v podjetju in tudi možnosti za pokritje izpada proizvodnje, vendar je otipljivih ukrepov bolj malo. Izgubo nekaterih partnerjev bodo skušali nadomestiti z novimi. Zmanjšali naj bi tudi nekatere stroške, uvedli bodo skupinske norme. Iskali bodo tudi nadomestne prostore (sedaj delajo v najetih, ki jih je lastnik prodal).

Če se bo sindikat odločil za zaostrovanje razmer, je po mnenju Sitarjeve skorajšnji stečaj zelo verjeten. Potrpljenje delav pa ima tudi meje. Sedaj ko ima podjetje dovolj naročil, je prvi čas za dogovor, če je ta sploh mogoč.

V Gorenjski predilnici želijo odpustiti 167 presežnih delavcev. Zanje so pripravili program reševanja, ki pa ni skladen z zakonodajo, zato

ga je svet delavcev zavrnil. V tržiškem Peku naj bi odpustili 250 od 700 delavcev, ki so preživeli več sanacij. Na vrsti naj bi bili zlasti režijski delavci, ki imajo pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Jelovica iz Škofje Loke le s težavo zagotavlja izplačila po kolektivni pogodbi. Trenutno je dela dovolj, vendar so delavci zelo zaskrbljeni za svojo prihodnost.

Na Gorenjskem so po besedah Sitarjeve delodajalci še naprej zelo iznajdljivi. Pravice delavcev znajo priškrniti tudi z izigravanjem predpisov. Čeprav delodajalci, ki delavcem ne izplačujejo plač, poznajo tako inšpektorji kot uslužbenci zavoda za zaposlovanje, jim še naprej pošiljajo nove iskalce zaposlitve.

Delavci so, tako Sitarjeva, zelo razočarani tudi nad obnašanjem države. Ne morejo razumeti, da se je z elitami vedno pripravljena pogajati in jim tudi ustreči, do delavcev v proizvodnji pa je zelo brezbrizna.

F. K.

Podelitev plaket ZSSS ob mednarodnem prazniku dela

Zmanjševanje socialnih pravic ne more biti pogoj za vstop Slovenije v EU

V Domu sindikatov v Ljubljani je bila konec aprila slovesnost ob mednarodnem prazniku dela, na kateri so šestim sindikalnim zaupnikom in funkcionarjem podelili plakete Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Na slovesnosti so bili tudi predsednik države **Milan Kučan**, predsednik Demokratske stranke upokojencev Slovenije **Anton Rous** in drugi gosti.

Predsednik ZSSS **Dušan Semolič** je v slavnostnem govoru dejal:

“Sindikalisti se lahko razlikujejo v pogledih na preteklost, sedanjost in prihodnost, povezuje pa jih privrženost k veliki ideji socialne pravičnosti in solidarnosti. Za uresničitev te ideje je potrebno veliko dela, ki ni lahko, prav tako pa niso lahki pogoji, v katerih se sindikati borijo za uresničitev svojih ciljev in idealov.

Sindikati morajo za doseganje svojih ciljev delovati kolektivno in pri tem izkoristiti moč organizacije, znanje in tradicije. Pri delu pa jih v prvi vrsti vodi želja, da bi pomagali svojim članom. Toda čisto na začetku, ali pa na koncu, je naše delo odvisno od posameznika – člana sindikata, ki ideale uresničuje v vsakodnevnem življenju. V Svobodnih sindikatih je veliko dobrih sindikalistov, ki se dnevno razdajajo za ideale sindikatov. To so naši sodelavci, ki uživajo zaupanje svojih sodelavcev. Njihovo delo krepi zaupanje v sindikate in s tem v našo moč. Uživati zaupanje delavk in delavcev v svoje delo pa je za sindikaliste največ, kar lahko dosežemo.

Številni delavci so izgubili delo, mnogi več mesecev čakajo na že zaslužene plače, postopki na sodiščih so dolgotrajni, mnogi delodajalci ne spoštujejo kolektivnih pogodb, da o močnih posameznikih, ki ne obvladujejo le kapitala, temveč tudi politiko, šport, zdravstvo in celo nekatere sindikate, ko so Svobodni sindikati za doseganje njihovih ciljev premočni, niti ne govorimo. Delavcem pri reševanju vseh omenjenih in drugih tegob pomagajo sindikati. Čas je na strani delavcev in sindikalistov.

Slovenija bo z morebitnim vstopom v Evropsko unijo izgubila nekatere suverene pravice odločanja, zlasti na področju monetarne in fiskalne politike in na področju pravnega reda v državi. Tisto, kar bo ostalo v popolni domeni naše države, pa bodo še naprej plačna politika, sistem pravic iz kolektivnih pogodb in delavske pravice. To bo v naslednjih letih objektivno krepilo moč in odgovornost sindikatov. Hkrati bo to zahtevalo tudi nadaljnji razvoj socialnega partnerstva in socialnega dialoga, kar je predpogoj za stabilnost države.

O prihodnosti Slovenije ne more-

Prejemniki plaket ZSSS (od leve): Erika Vogrinčič Barbarič, Dolfi Potočnik, Irena Pogorevc, Sandi Bartol, Majda Celcer in Alojz Klemenčič

jo odločati samo politične stranke, pač pa morajo pri vseh velikih oziroma pomembnih spremembah sodelovati vsi socialni partnerji. Krepitev socialnega dialoga je tudi najboljši odgovor na globalizacijo v sodobnem svetu. Globalizacija ne more biti le palica za ustrahovanje ljudi oziroma sinonim za zmanjševanje socialnih pravic ter za ukijanjanje delovnih mest. Prav tako globalizacija ne sme poznati le absolutne vladavine konkurence in rasti dobičkov, temveč mora prispevati tudi k rasti socialnih pravic, pa naj se to sliši danes še tako utopično.

Zato se v ZSSS ne moremo sprijazniti z zahtevami Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada, češ da mora Slovenija zmanjšati socialne transferje, kar naj bi bil pogoj za njen vstop v evro-atlantske integracije. Nekaj podobnega so svetovni finančni krogi poskušali doseči že ob reformi našega pokojninskega sistema, odgovor Svobodnih sindikatov pa je bil jase. Tudi tokrat se bomo takšni politiki uprli z vsemi sredstvi. Če bo prišlo do vklju-

V Dom sindikatov so prišli tudi številni gosti na čelu z Milanom Kučanom.

čevanja Slovenije v evro-atlantske integracije, mora priti zaradi tega, da bomo vsi skupaj, še zlasti pa delavke in delavci, živeli bolje in da bodo tudi brezposelni dobili svojo priložnost. Tudi o teh vprašanih je v Sloveniji potreben socialni dialog.

Slovenija lahko postane ekonomsko razvita država le, če bo zagotovila spoštovanje delavskih pravic. Ni res, da so delavske pravice vir vsega zla in da zaradi njih naše gospodarstvo ne dosega večje dodane vrednosti!

Vloga in odgovornost sindikatov v Sloveniji se krepi. Močni so tisti sindikati, ki so sposobni reševati konflikte, moč sindikatov je v izbiri prave poti.

Plače morajo delavcem nuditi še kaj več kot zgolj možnost preživetja. Plačno politiko moramo koreni-

to spremeniti in v gospodarstvu višje vrednotiti delo. Inženirka tekstila v Muri ali inženir elektrotehnike v Gorenju s svojim delom in ustvarjalnostjo zagotavljata delo mnogim delavkam in delavcem, česar plačna politika naupoštevava dovolj.”

Semolič je nato vsem dobitnikom priznanj in udeležencem slovesnosti čestital ob mednarodnem prazniku dela in dnevu upora proti okupatorju in dejal, da je tudi v sindikalnem delu nekaj upornišva.

Dobitnikom plaket je čestital tudi član komisije za sindikalna priznanja pri predsedstvu ZSSS **Marjan Ferčec**. Zahvalil se jim je, ker so žrtvovali svoj čas in del sebe za pomoč so-ljudem in članom ZSSS. Sindikalno delo je bilo po besedah Ferčca od nekdaj boj, ki je terjal tudi žrtve. Zdaj pa je osrednje vprašanje, kako nadaljevati ta boj kraju in času primerno. Pravi način za reševanje problemov in konfliktov v sodobni družbi je socialni dialog, vendar ta prinaša nove pasti in probleme, ki jih

morajo sindikalisti uspešno premagovati. **Sandi Bartol** je v imenu vseh, ki so dobili visoko priznanje, dejal, da so v sodobnem svetu interesi kapitala prevladujoči, delo pa je podcenjeno. Naloga sindikatov je ravno to, da delu zagotovijo pravo vrednost. Tega poslanstva se v sindikatih zavedamo, je dejal Bartol. Poudaril je, da se imajo v okviru ZSSS vsi možnost prizadevati za to, da bi bilo delavcem jutri lepše in bolje ter da bo Slovenija zares postala socialna država, kakor to piše v njeni ustavi.

Slovesnost so sklenili s kulturnim programom, v katerem sta uveljavljena lutkovna ustvarjalca Alenka Pirjevec in Jernej Slapernik uprizorila igrico Hip hop.

F. K. in T. K.

Prvomajske prireditve

Množična udeležba, udarni govori in pravo delavsko vzdušje

Ob mednarodnem prazniku dela so tudi letos območne organizacije ZSSS in območni odbori sindikatov dejavnosti po vsej Sloveniji organizirali kresovanja in prvomajske prireditve, na katerih so sindikalni voditelji in drugi govorili o tegobah, ki pestijo delavce, in o sindikalnem boju za spoštovanje delavskih pravic. Skupne značilnosti letošnjih prvomajskih prireditev so bile: množična udeležba, lepo vreme, udarni govori in pravo delavsko razpoloženje. Udeleženci so z navdušenjem pozdravljali govornike, ki so opozarjali na prenizko ceno dela in se zavzemali za spoštovanje in širitev delavskih pravic.

Na ljubljanskem Rožniku se je tudi letos zbralo največ obiskovalcev, neuradno kar 30.000. Na predvečer jih je pozdravil Dušan Semolič, drugo jutro pa ljubljanski podžupan Anton Colarič. Ob prijetnem kulturnem in zabavnem programu je bilo zvečer največ mladih in tistih srednjih let, zjutraj pa so prvi prihajali malo starejši, ki so jim organizatorji iz območne organizacije ZSSS za Ljubljano in okolico hitro razdelili 5000 nageljnov. Na Viru pri Domžalah je tamkajšnja ob-

močna organizacija v sodelovanju z društvom Budničar organizirala veliko kresovanje. Za vzdušje več tisoč udeležencev, ki so jih povabile njihove sindikalne organizacije, so poskrbeli tudi godbeniki iz Domžal in ansambel Stare. Zbrane je nagovorila sekretarka območne organizacije Justi Arnuš. Kar nekaj jih je vztrajalo do jutra in tako so dočakali tudi okusen golaž.

Na Debencu pri Mirni je območna organizacija ZSSS na osrednjo prireditev privabila več kot 3000 udeležencev, ki so dodobra napolnili prostor ob planinski koči. Na osrednjem delu prireditvenega prostora se je ljudi kar trlo (tudi zelo pomembnih politikov in direktorjev), saj je mednje prišel tudi predsednik države Milan Kučan. Območna organizacija je svojim najboljšim zaupnikom podelila tradicionalna priznanja. Slavnostni govornik **Sandi Bartol** je poudaril, da je položaj delavcev, še posebej v gospodarstvu, slabši, kot je bil v preteklosti, doživljajo tudi vedno več krivic. Novi zakon o delovnih

Slavnostni govornik na Debencu je bil domačin iz bližnjega Sentrupertu **Sandi Bartol**.

Nadaljevanje na naslednji strani

Zbrani na Debencu so prisluhnili tudi Milanu Kučanu, predsedniku države.

Na Viru pri Domžalah sta nageljne pripeljali Romana Josič in Justi Arnuš.

Domžalski delavci so prišli na praznovanje kar z družinami.

Milan Kučan med nagrajenci ZSSS Dolenjske in Bele krajine.

razmerjih bo le mrtva črka na papirju, če ne bo spremenjen tudi zakon o inšpekcijah dela in organizacija dela na delovnih in socialnih sodiščih. Ker ti dve inštituciji ne sledita novim razmeram, to v škodo delavcev zlorabljajo vse bolj dobička željni delodajalci.

Bartol je opozoril tudi na nevzdržen položaj 100.000 zaposlenih v trgovski dejavnosti, ki so zaradi liberalnega pravilnika o obratovalnem času prodajaln izpostavljeni kršitvam kolektivne pogodbe, še posebej pravice do dnevnega, tedenskega in letnega počitka. Zahteval je, da se obratovalni čas prodajaln čimprej urediti z zakonom.

Udeležence je nagovoril tudi **Milan Kučan**. Poudaril je potrebnost večje medsebojne solidarnosti, ki jo razvijajo tudi sindikati. Menil je tudi, da nas mora ohraniti spoznanje, da smo vsi v isti skupnosti. Delo pa morajo dobro opraviti ne le delavci, ampak tudi delodajalci in ne nazadnje tudi država.

Za razpoloženje zborovalcev je poleg godbe na pihala in mažoretk iz Trebnjega skrbel tudi ansambel TIM in pevka Nuša Drenda. Priznanja območne organizacije ZSSS Dolenjske in Bele krajine so prejeli: Igor Romih, Milan Zupančič, Alojz Plantan in Srečko Nemanič.

Po desetletnem premoru je bila prvomajska prireditev tudi na Lisci. Za razpoloženje kakšnih 4000 obiskovalcev je skrbel sevniška godba na pihala. Slavnostni govornik **Tone Rozman**, predsednik sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, je opozoril zlasti na vedno težji položaj članic in članov tega sindikata.

Godba na pihala iz Sevnice je po budnicah nastopila še pred planinskim domom na Lisci.

Na kresovanju na Ptuj so udeleženci prisluhnili tudi himni.

Na Ptuj se je na tradicionalnem kresovanju, ki ga je pripravila tamkajšnja območna organizacija ZSSS, zbralo več kot 3000 ljudi. Sekretar ZSSS **Milan Utroša** je zbranim med drugim povedal: »Danes, ko še veliko slovenskih družin živi na robu preživetja, ali pod njim z vseh strani poslušamo očitke, da je previsoka raven delavskih pravic vzrok vseh ekonomskih problemov države ter da so delavske plače glavni vzrok težav v slovenskem gospodarstvu. S takšnimi izgovori so nam delodajalske organizacije poskušale ukiniti regres za malico in letni dopust, zmanjšati nadomestilo za čas bolniške odsotnosti, odpraviti povračilo stroškov prevoza na delo, zmanjšati sindikalne svoboščine v podjetjih, znižati raven soupravljaljskih pravic delavcev. Še zmeraj smo priče kratenja z zakoni ali kolektivnimi pogodbami urejenih delavskih pravic. Davek v višini preko 120.000 izgubljenih delovnih mest, ki smo ga v času tranzicije plačali delavci, očitno ni dovolj. Cilj teh dejanj in postopkov je jasen: ustvariti ponižnega in poslušnega delavca s čim manjšimi pravicami ter velikimi obveznostmi na delovnem mestu. Vendar se ta scenarij ne bo izšel in njegovim avtorjem sporočamo, da bodo najvišjo ceno zanj plačali sami. V Svobodnih sindikatih se zavedamo nujnosti tistih sprememb, ki pomenijo prilagajanje novim razmeram, in jim tudi ne nasprotujemo, ne pristajamo pa na razprodajo delavskih pravic in temeljnega dostojanstva delavk in delavcev.

Slovenske delavke in delavci povezujemo vstopanje Slovenije v mednarodne integracije predvsem z višanjem življenjskega standarda in socialne varnosti njenih prebivalcev, ne pa z njihovim še večjim socialnim razlikovanjem. Če ni tako, ne vidimo smisla nujnosti vstopanja v te integracije. Vsaj kar se Evropske unije tiče, v sindikatih vemo, da ni samo gospodarska in finančna, ampak tudi socialna unija in da mora Slovenija ob vstopu vanjo ne samo zadržati sedanjost raven socialnih pravic, temveč jo še izboljševati.«

Enoten in usklajen nastop sindikatov pri sprejemanju zakona o delovnih razmerjih nam mora biti v poduk za enotno delovanje tudi v prihodnosti. Sindikate čaka naporno usklajevanje zakona o kolektivnih pogodbah, pa tudi sklepanje takšnih kolektivnih pogodb, ki bodo delavcem zagotavljale človeka vredno življenje.

Svobodni sindikati se zavzemajo za sodoben gospodarski sistem, v katerem v dialogu enakopravnih partnerjev prevladuje moč argumentov nad argumentom moči. Samo takšen gospodarski sistem je lahko v sodobnih pogojih tudi učinkovit.»

Ptujski župan **Miroslav Luci** pa je dejal, da se mora Slovenija še bolj kot doslej uveljaviti kot socialna in pravna država. Kreso-

Milan Utroša: Nekateri želijo ustvariti ponižnega in poslušnega delavca, vendar jim to ne bo uspelo.

Prva slovenska delavska himna – »Prvomajski pozdrav«

Na številnih prvomajskih prireditvah po vsej Sloveniji je letos prvič zadonela slovenska delavska himna Prvomajski pozdrav. Ubesedil in uglasbil jo je **Milko Homer** iz Selnice ob Dravi leta 1997. Že naslednje leto jo je območna organizacija ZSSS v Podravju razglasila za svojo himno. Pred letošnjim mednarodnim praznikom dela pa je ZSSS skupaj s sindikati dejavnosti organizirala tisk partiture te skladbe (pri glasbeni založbi Hartman, v nakladi 500 izvodov). Aranžma za pihalni orkester je napisal uveljavljeni skladatelj in dirigent **Vinko Štrucl**.

vanja se je udeležila tudi delegacija samostojnih hrvaških sindikatov iz Varaždina. V bogatem kulturnem programu so poleg domačinov sodelovali tudi člani društva Sloboda VIS iz Varaždina. K res prazničnemu razpoloženju je prispeval tudi veličasten ognjemet, za katerega so prispevali sredstva številni sponzorji.

Veliko kresovanje so pripravili tudi v Murški Soboti. Na njem je sekretar območne organizacije ZSSS **Danilo Šipoš** opozoril zlasti na težek ekonomski položaj delavcev v re-

Prvomajski pozdrav

*Praznik dela proslavimo,
praznik delovnih ljudi,
spet domove si krasimo,
prvi maj povsod živi.*

*Zagoreli bodo kresi,
majsko že stoji drevo,
zadonela naša pesem,
ki združuje delavstvo.*

*Praznik dela naj živi,
praznik delovnih ljudi,
praznik dela naj živi,
praznik pridnih rok ljudi.*

Praznik dela kot začetek upora?

Kot ugotavljajo komentarij v različnih medijih, prvomajska praznovanja dobivajo novo veljavo. Postajajo zlasti posebne vrste družinski praznik, nekakšno prvo pomladno druženje sorodnikov in tudi ljudi, ki delajo ali živijo skupaj.

Komentatorji pa ob tem opozarjajo tudi na tiste, ki so brez svoje krivde zgubili delo in s tem možnosti dostojnega življenja. Utemeljeno ugotavljajo, da praznik dela za te ljudi nima nobenega smisla in da bi bil zanje smiseln le upor proti vsemu temu, kar jim jemlje dostojanstvo. Med njimi je zadnje čase največ tekstilcev, tudi gradbenikov, lesarjev in še bi lahko naštevali. In prav za te bi lahko več naredili razdrobljeni sindikati, ki razen redkih izjem tudi letošnjih praznovanj niso pripravili skupaj.

Brezposelnih je v Sloveniji uradno več kot 100.000, pod pragom revščine jih živi še več. In prav to je najhuje. Najhuje zlasti zato, ker vsa ta armada brezposelnih in revežev nima skoraj nobenih šans za izboljšanje svojega položaja. Vedno več je tudi zelo izkoriščanih delavk in delavcev, še posebej v delovno intenzivnih dejavnostih in tudi v trgovini, kjer novodobni kapitalisti najbolj hlastajo za dobičkom.

Na drugi strani je vedno bolj opazen sloj bogatih, ki se razvija iz prevelikih (podedovanih) privilegijev, pa tudi različnih sposobnosti posameznikov. Tako kot brezposelni tudi zelo bogati praviloma ne hodi na delavska prvomajska praznovanja, tudi sindikat jih ne zanima. Prej bi jih lahko srečali na potovanjih v turistične in eksotične dežele.

K nam z velikimi koraki prihaja globalizacija, skoraj tečemo v Evropsko unijo. Oboje bo povzročalo nova prestrukturira-

nja gospodarskih podjetij in tudi nove presežne delavce. Zelo hitro bodo izginili ostanki pravic iz socializma, ki jih uživajo le še delavci privilegiranih podjetij, ki so še v državni lasti. Socializem bodo (kako dolgo?) uživali le še privilegiranci iz bivših družbenih dejavnosti, ki jim ostajajo vse prejšnje pridobitve, plačani pa so vedno bolj po evropsko.

Ob tem je ob pijači in v gostilni mogoče govoriti v nedogled. To počnejo zlasti prestrašeni delavci, ki se jim le tako razveže jezik. O novi revoluciji, partizanih, Titu, enakosti ... govorijo le nepovezani nostalgični posamezniki, ki napovedujejo ustanovitev zelo rdečih političnih strank, tudi frakcij Rdečih brigad. Kako iziti iz teh razmer, razmišljajo zlasti sindikalisti in vsak zase skušajo najti odgovor. Pozivajo zlasti k spoštovanju ustavne pravice do dela in človeka vrednega življenja. Pozivajo k spoštovanju zakonodaje, ki se ji je pred 1. majem končno pridružil tudi sodoben zakon o delovnih razmerjih. Vendar bo ta delavce varoval toliko, kot bodo sindikalisti strokovno močni in bodo ljudi lahko popeljali za seboj. Opozarjajo tudi na to, da nam mednarodne denarne ustanove ne smejo vsiljevati obsega sociale. Tak poskus Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada so sindikati pod vodstvom ZSSS že preprečili, ko so skupaj zavrnilo predlagano pokojninsko reformo.

Zaenkrat lahko rečemo, da so sindikalisti pri iskanju odgovorov na pravi poti, vendar jim oropani še niso pripravljeni slediti, ta čas mora šele priti. Mogoče pa sploh ni tako hudo, je dejala ena od obiskovalk Rožnika, in zato ne kaže z ničimer pretiravati.

Francšek Kavčič

giji, ki v Sloveniji prednjači po številu brezposelnih delavcev in po nizkih plačah. Po Šipoševih besedah gre ta čas delavcem v Pomurju najslabše v zadnjih 50 letih, čedalje manj delavcev pa ima možnost delati in od plače dostojno živeti. Marsikje prejemajo delavci minimalno plačo že za delo v četrtem tarifnem razredu. Medtem ko smo v preteklosti govorili o enoumju, lahko danes v Pomurju govorimo o brezumju,« je dejal Šipoš. Območna organizacija ZSSS v Pomurju bo po Šipoševih besedah 29. maja pripravila problemsko konferenco o gospodarskih razmerah in ekonomskem položaju delavcev v regiji, na katero bodo povabili tudi menedžerje in politike.

Na Radgonskem gradu so na večer pred 1. majem pripravili veliko kresovanje, ki se ga je udeležilo več kot 3000 obiskovalcev. Pričelo se je s povorko več kot 200 otrok z baklami, spremljala jih je Apaška pihalna godba. Kresovanje so skupaj pripravila različna društva in organizacije ter sindikalna pisarna ZSSS Gornja Radgona. Njen sekretar

Pavel Vrhovnik je v kratkem nagovoru med drugim dejal: »Praznik dela naj bi bil praznik delovnih ljudi, žal pa so se premnogi spoznali s stečaji, likvidacijami, prisilnimi poravnjavami in trajnimi presežki. Mnogi so ostali brez službe in se znašli na Zavodu za zaposlovanje, toda ne po svoji krivdi. Če kdo, potem naše delavke in delavci najbolj poznajo in občutijo, kaj pomeni ukijanjanje delovnih mest in kakšno je potem življenje, tisti, ki pa še imajo delo, pa so v strahu za delovno mesto in socialno varnost.

Ko smo odprli vrata tržnemu gospodarjenju, kapitalu in dobičku, smo spregledali, da se k nam seli tudi razslojevanje, vedno večja neenakost in izkoriščanje človeka po človeku. Danes je vse manj tistih, ki jim je še mar delavec, njegovo dostojno življenje, pošteno plačilo, varno delo in socialna varnost. Zakon o delovnih razmerjih bo imel veliko vlogo pri zaščiti pravic delavcev in je velika pridobitev za delavce.

Nadaljevanje na naslednji strani

V povorki na Ragonski grad so za godbeniki hodili otroci z baklami.

Upam tudi, da se bodo začela ustvarjati nova delovna mesta in da se bo delavcem začela vračati samozavest, samospoštovanje in veselje do življenja.«

V Mariboru se je praznični dan začel s protestnim shodom, ki ga je na Trgu svobode v središču mesta organizirala območna organizacija SKEI v Podravju. Čeprav se je na njem zbralo le okoli sto najbolj zavzetih sindikalnih zaupnikov, je v javnosti močno odmeval. Na težak položaj delavstva je opozoril govornik – predsednik območne organizacije SKEI **Branko Medik**. Po njegovih besedah je v Podravju v zadnjem času zares manj stečajev, zato pa se številni delodajalci poskušajo rešiti delavcev s prisilnimi poravnavami. Delavci si še nismo priborili pravičnega deleža bruto družbenega proizvoda, do katerega smo upravičeni, če hočemo dostojno živeti in ne le vegetirati. Res je potrebno varčevati, toda pri varčevanju naj z dobrim zgledom prednjačijo v javnih službah in državni upravi! Medik je opozoril, da so se na referendumu o osamosvojitvi delavci odločili za socialno in pravično državo, v ka-

teri bodo imeli mladi perspektivo.

Na Snežnem stadionu pod Pohorjem se je na osrednji prvomajski prireditvi v regiji zbralo več tisoč ljudi. Po besedah govornika – mariborskega župana **Borisa Soviča** – je v Sloveniji vsak četrti brezposelni delavec iz Podravja, skupno pa je regiji še vedno registriranih brezposelnih oseb okoli 26.000. Sovič je opozoril, da v Sloveniji še vedno okoli 260.000 ljudi živi pod statističnim pragom revščine, mnogi delavci pa se bojijo zavze-

mati za svoje pravice, saj se bojijo, da bi izgubili še delo. Mariborski župan vidi izhod iz sedanjih razmer v razvijanju socialnega dialoga in socialnega partnerstva med sindikati, delodajalci in državo ter v krepitvi solidarnosti med vsemi zaposlenimi.

Na tradicionalni prvomajski prireditvi ob Ivarčkem jezeru nad Ravnami se je zbralo več kot 3000 ljudi. Predsednik ZSSS **Dušan Semolič** je zbranim dejal, da je 1. maj praznik solidarnosti in upanja, da bo delo pri nas dobilo večjo veljavo in da ga bo lahko dobil vsakdo, ki želi delati. »Država mora storiti več za to, da bo Slovenija zares postala pravna in socialna država. Danes morajo delavci, ki jim delodajalci kratijo pravice, na sodiščih čakati na pravico leta in leta. Zato sindikati zahtevamo od države, naj poveča ažurnost sodstva in delavcem zagotovi učinkovito sodno varstvo njihovih pravic,« je dejal Semolič. Od države je terjal, naj naredi konec vsakodnevnim podražitvam, in se zavzel za to, da bi se pri nas z razvitimi evropskimi državami začeli primerjati tudi po inflaciji in plačah.

»Od delodajalcev in menedžerjev zahte-

vamo več znanja, da bi bilo naše gospodarstvo bolj konkurenčno na tujih trgih, kar bi omogočilo podjetjem boljši izkupiček od prodaje na tujih trgih, delavcem pa bi prineslo višje plače in boljše življenje. Pravice do boljšega življenja nimajo le poslanci, menedžerji, sodniki ali zdravniki, temveč tudi trgovke, kovinarji, tekstilne delavke upokojenci in mnogi drugi,« je dejal Semolič in požel vihareh aplavz.

Bogat kulturni program so popestrili tudi člani Društva moužnarjev Mežica s predsednikom **Robertom Slodejem** na čelu, ki so s sosednjega hriba izstrelili več salv. Trideset možnarjev je enega za drugim aktiviral tudi Dušan Semolič in s tem socialne partnerje simbolično način opozoril, da sindikalnih oziroma delavskih zahtev ne smejo preslišati.

Množična udeležba je bila tudi na Graški

Dušan Semolič: Inflacija najbolj prizadene delavske plače in pokojnine.

Čeprav se na protestnem shodu SKEI v Mariboru ni zbralo veliko ljudi, je močno odmeval v javnosti.

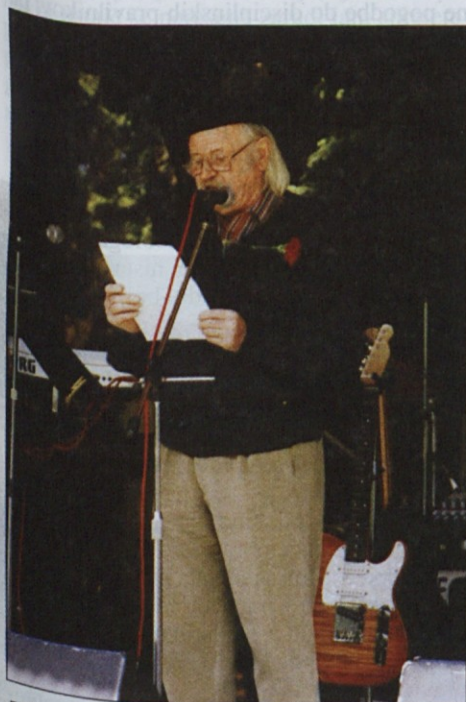
Na Ivarčkem jezeru so se poleg članov SKEI zbrali tudi člani KNSS-Neodvisnosti.

Na Graški Gori je bilo zelo slavnostno.

Vlečenje vrvi na Graški Gori je privabilo tudi ženske.

Mitja Šipek na proslavi ob Ivarčkem jezeru: "Nekateri pravijo, da je vlada delavcem na Koroškem zaprla usta. To ni res. Saj jim jih še odpreti ni dovolila!"

Gori, kjer je praznovanje organizirala območna organizacija ZSSS Velenje. Slavnostni govornik **Bojan Hribar** je med drugim dejal, da si bo ZSSS na pogajanjih o novem socialnem sporazumu prizadevala, da bi se osnovne plače stoodstotno usklajevale z rastjo življenjskih stroškov. Nizke plače pa naj bi rasle hitreje od visokih in bi se neznosne razlike v plačah začele zmanjševati. Hribar je omenil tudi zahtevo za skrajšanje delovnega časa na 35 ur tedensko. Na Graški Gori so organizatorji poskrbeli tudi za rekreacijo, saj so organizirali pohod in različne družabne igre, tudi vlečenje vrvi.

T. K., F. K. in L. K.

Sindikalna lista

Maj 2002	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo) SIT	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo) SIT
----------	---	--

Prvi del

1. Dnevnice		
- cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.252,00
- polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.125,00
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.480,00
2. Kilometrina		
(od 13. 11. 2001 dalje)	49,83	49,83
(od 11. 12. 2001 dalje)	49,26	49,26
(od 1. 1. 2002 dalje)	49,68	49,68
(od 8. 1. 2002 dalje)	50,46	50,46
(od 5. 2. 2002 dalje)	50,97	50,97
(od 19. 2. 2002 dalje)	51,42	51,42
(od 5. 3. 2002 dalje)	51,63	51,63
(od 19. 3. 2002 dalje)	53,76	53,76
(od 3. 4. 2002 dalje)	55,35	55,35
(od 16. 4. 2002 dalje)	57,24	57,24
(od 30. 4. 2002 dalje)	56,10	56,10
3. Ločeno življenje*	91.175,00	62.066,00
4. Prenosišče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2002)		
- po SKPGD (na delovni dan)	665,00	665,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade		
- po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
- za 10 let	64.887,00	52.178,00
- za 20 let	97.331,00	78.266,00
- za 30 let	129.774,00	104.355,00
2. Odpravnina ob upokojitvi		
	455.876,00	669.819,00
	oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje	oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje
3. Solidarnostne pomoči*		
- po SKPD – ob smrti delavca	136.763,00	104.355,00
- ob smrti v ožji družini	68.381,00	-
4. Minimalna plača (od 1. 1. 2002)		
	94.675,00	94.675,00
5. Zajamčena plača (od 1. 1. 2002)		
	47.570,00	47.570,00
6. Regres za letni dopust		
- najmanj (od 26. 4. 2002)	125.805,00	
- ali največ	156.291,00	125.805,00
	(70 % povprečne slovenske plače)	

* 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade, regres za letni dopust in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

3. Regres za letni dopust v gospodarstvu je določen z Aneksom k kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti 26. 4. 2002.

Je prispevek delavcev k sanaciji previsok?

Svea Lesna Litija se uspešno sanira po prisilni poravnavi, toda ali tudi na račun pravic delavcev?

Tovarna Svea Lesna Litija je primer, kako je mogoče uspešno izpeljati prisilno poravnavo in podjetju omogočiti razvoj. Lesna Litija je bila pred tremi leti zrela za stečaj, vendar so se upniki raje odločili za prisilno poravnavo. Lesna je potem pridobila še strateškega partnerja, Sveo iz Zagorja, ki je vanjo vložila poleg kapitala tudi svoje znanje. Oboje je bilo odločilnega pomena za uspešno reševanje težav litijske tovarne. O tem nam je pripovedoval Franci Kremžar, direktor družbe Svea Lesna Litija. Predsednik sindikata Janez Savšek pa meni, da delavci prispevajo k sanaciji podjetja prevelik delež, v obliki zmanjšanja oziroma nespoštovanja njihovih pravic.

“Podjetje je na dobri poti k sanaciji zlasti potem, ko smo uspeli pridobiti strateškega partnerja. Izdelke imamo prav gotovo dobre, imamo pa tudi trg,” je začel razlagati Franci Kremžar in nadaljeval: “Vprašanja, na katera iščemo prave odgovore, pa so, denimo, kako pridobiti dovolj dela, kako doseči konkurenčne cene in ne nazadnje, kako zaposlenim vcepiti miselnost, da je treba narediti za nižjo ceno boljši izdelek v krajšem času kot doslej.

Nekdanja miselnost, da se predvsem dobiva, ne pa tudi daje, se je v naši tovarni že zelo spremenila. Zaposleni so po začetku sanacije pred tremi leti, ko je bilo zelo težko, in tudi zdaj še nismo iz vode, spoznali, da je treba tudi dati. Spoznali pa so tudi, da Lesna ni samo zahtevna, da tudi ona daje: plača je že tretje leto na dan izplačila, regres redno izplačujemo, zaposleni so deležni pozornosti ob novem letu ali ob veliki noči. Seveda pa marsikaj tudi zahtevamo, in kdor se je pripravil prilagoditi normam, ki veljajo v tem podjetju, lahko uspešno dela.”

“Kako uspešna je bila sanacija po uvedbi prisilne poravnave do zdaj?”

“Prvo leto po sprejetju ukrepov je bila realizacija Lesne osem milijonov mark, lani že 17 in letos jih bomo zaslužili 25 milijonov. V letu 2004 pa bomo odplačali vse obveznosti iz prisilne poravnave.

Po mojem je bila ključna odločitev, da vzamemo vaje v roke sami domači ljudje, ker živimo s to hišo in zato o njej drugače, dolgoročneje razmišljamo. In pa, da smo uspeli pridobiti strateškega partnerja, Sveo, ki je postala 82-odstotna lastnica Lesne in s katero odlično sodelujemo.

Lesna Litija je bila pred tem znana kot dobavitelj, torej ni imela končnega izdelka in ni bila prepoznavna na trgu. V zadnjem času nam je uspelo razviti program spalnic, dnevnikih sob in kuhinj iz masivnega bukovega lesa. S temi izdelki smo postali prepoznavni na trgu in lahko tudi malo vplivamo na trg z reklamo, s cenovno politiko itd. Seveda pa še vedno veliko večino prihodka zaslužimo s prodajo sestavnih delov iz lesa in plastike.”

“Klasična poteza finančne konsolidacije v prisilnih poravnavaх je tudi poseg v

stroške dela. Kakšen poseg je bil opravljen v Lesni Litija?”

“Za časa prisilne poravnave je bilo za pre-sežne določenih 34 od 230 zaposlenih. Zdaj zaposluje 240 ljudi. Vendar kaj več ne bomo zaposlovali. Bolj nam gre za to, da bomo usposobili podjetje za konkurenčno bitko na trgu.

Naš cilj je, da bi vse zaposlene vključili v metodo 20 ključev kakovosti, ki jo uvajamo v podjetju. Všeč mi je ključna misel te metode: kako znižati stroške brez odpuščanja zaposlenih. Se pravi povečati kritično maso izdelkov in izvesti racionalizacijo, zmanjšati stroške z manjšimi zalogami, dobavami ‘just in time’, izboljšanjem kakovosti in večjo produktivnostjo.

V podjetju smo ocenili, da ta program moramo izpeljati, da je ključnega pomena za preboj Lesne med uspešna podjetja. Naša lastnica Svea je takšno podjetje, naš cilj pa je, postati boljši od nje.

Vpeljevanje 20 ključev traja tri leta, prvi rezultati se pokažejo po letu dni. Trenutno vpeljujemo osem ključev. Prvi je čiščenje firme, da jo uredimo, postavimo vsako stvar na svoje mesto. Velikega pomena je ključ nabave, eden važnih je finančna ureditev, se pravi sledljivost finančnih tokov. Da si v tekočem poslovanju v stiku tako z dolžniki kot upniki. Denimo: če ne zmoreš nekaj plačati v dogovorjenem roku, je treba partnerja obvestiti, mu povedati, kdaj boš lahko plačal.

Prečesati smo morali proizvodne čase, njihove nastavitve. Lesna Litija prodaja 80 odstotkov izdelkov na tuji trg, kjer je huda konkurenca. In če nimamo točnih časov izdelave, je komercialistu težko oceniti, do kam naj zniža ponudbo, da še pridobi posel, ne da bi škodil podjetju. Med ključji je tudi ISO 9001, za katerega pripravljamo podlago.

Naš cilj je narediti hitro rastoče učeče se podjetje in zato pospešujemo izobraževanje. Najprej smo dali na učenje jezikov vse zaposlene, ki prihajajo v stik z zunanji ljudmi; tudi vratarje oziroma varnostnike na vhodu. Vsak od njih mora znati vsaj en tuj jezik. Na dodatno izobraževanje smo dali tudi ključne ljudi v proizvodnem procesu. Pripravljamo

Franci Kremžar: Všeč mi je ključna misel metode dvajsetih ključev kakovosti, ki jo uvajamo, namreč kako znižati stroške poslovanja brez odpuščanja delavcev.

program izobraževanja delavcev, pri čemer se dogovarjamo s srednjo lesarsko šolo in kovinarsko šolo iz Ljubljane, da bi tečaje organizirali v podjetju.”

“Kakšen je vaš odnos do sindikata?”

“Mi imamo s sindikatom kar dober odnos. Normalno, ko hoče uprava nekaj zategniti, sindikat skoči, ko pa se pogovorimo, najdemo sprejemljivo rešitev. Na sindikat nikoli nisem vplival, kako naj se odloči. Sem mu pa vedno dal podlago, da so se lahko odločili. Sindikat ima svoje delo, uprava svoje, stične točke med njima pa so skupni interesi, ki smo jih dozdaj dosti dobro usklajevali. V letih sanacije se je menjalo veliko aktov, od kolektivne pogodbe do disciplinskih pravilnikov, pa smo vse to s sindikatom lepo izpeljali. Mislim, da so odnosi s sindikatom dobri. Želim, da bi tako bilo tudi v naprej, saj so časi težki.

Lani sredi leta smo povečali plače za deset odstotkov, podpisali smo novo podjetniško kolektivno pogodbo.”

“Ali je takšna kot v Sveli?”

“Jemali smo, kar je bilo dobrega, povsem enaki pa kolektivni pogodbi nista. Tam, kjer smo mislili, da se da narediti boljše, smo naredili po svoje.”

V sindikatu priznavajo, da je podjetje poslovno uspešnejše, kot je bilo pred začetkom prisilne poravnave pred tremi leti. Hkrati so prepričani, da so se jim zmanjšale nekatere pravice, nekaterih pa uprava preprosto ne spoštuje.

Zato predsednik sindikata **Janez Savšek**, izvoljen lani decembra (pred tem pa zadnja leta podpredsednik sindikata in nekaj časa tudi v. d. predsednika), pravi, da čaka sindikat precej dela, da bodo v podjetju spet spoštovane zakonsko in s kolektivno pogodbo določene pravice zaposlenih.

“Na upravi me kritizirajo, da samo zahtevamo. Toda zahtevamo samo tisto, kar nam po zakonih in kolektivni pogodbi pripada,” pravi Savšek. “Odgovoril sem, naj se držijo samo kolektivne pogodbe, pa z nami ne bo

Janez Savšek: Podjetje je res uspešnejše kot pred prisilno poravnavo, toda zmanjšale so se nekatere pravice delavcev, uprava pa tudi ne spoštuje v celoti kolektivne pogodbe.

do imeli problemov. Ljudje so pripravljeni delati, dokaz je število nadur, ki jih posamezniki opravijo. Zagotavljam jim, da v tovarni ne bi bilo nobenega problema, če bi se vodstvo držalo kolektivne pogodbe."

Predsednik sindikata je potem nihal primere, ko uprava ni spoštovala ali uresničevala pravic zaposlenih ali je bila preveč vneta in zato površna v postopkih (še zdaj nimajo veljavnega pravilnika o disciplinski in odškodninski odgovornosti) pri uveljavljanju reda in delovne discipline v podjetju. Marsikateri spor se je po posredovanju sindikata, ki mu je strokovno obilno pomagala območna organizacija ZSSS Ljubljana, rešil. Največje težave pa naj bi ostale še nerešene zaradi lani sprejete podjetniške kolektivne pogodbe, ki jo je podpisal prejšnji predsednik sindikata brez dogovora z bazo, čeprav so v njej ugotovili vrsto slabih rešitev.

"Kaj je za novo vodstvo sindikata najbolj sporno pri kolektivni pogodbi, podpisani v lanskem letu tudi s strani sindikata?"

V Svei Lesni Litija so v zadnjih treh letih modernizirali proizvodnjo in vpeljali proizvodnjo pohištva.

"Dolžina dopusta, višina povračila za prevoz na delo in tarifni del, kjer so mnogi zaposleni zaradi nove sistemizacije nazadovale v nižje plačilne razrede.

Število dni dopusta se je znižalo z največ 35 na največ 30 dni, pri čemer je uprava zagrešila nekaj nedopustnih nelogičnosti. Na pogoje dela je pomočnikom v proizvodnji predlagala dva dodatna dneva dopusta, vodjem stroja pa štiri. Toda pomočnik dela na istem stroju, le da jemlje iz stroja izdelek, delavec pa vlaga material v stroj in ga upravlja. Ali so to različni pogoji dela? Delata dva metra narazen. Enak problem je nastal v lakirnici: pomočnik, ki drži predmet, ki se lakira, je iz enakih razlogov dobil dva dneva, tisti, ki lakira, pa štiri dni dodatnega dopusta. Toda pomočnik dela v slabših pogojih, saj leti po njem več barve in razredčila. V lani decembra pripravljene oceni tveganja tudi piše, da imata delavec in njegov pomočnik enake pogoje dela. Le dodatnega dopusta na pogoje dela nimata enakega. In sindikatu še ni uspelo prepričati vodstva, da takšna ureditev ni dobra."

"Kaj se je zgodilo pri premeščanju zaposlenih po tarifnih oziroma plačilnih razredih?"

"Sama sistemizacija je sicer dobro postavljena. Vendar se mi zdi, da ljudje niso bili razvrščeni v tarifne in plačilne razrede točno po njej, ampak po ne vem kakšnih merilih. Zaposleni imamo večinoma 20 ali 25 let delovne dobe in bi morali biti vsi v višjih tarifnih in plačilnih razredih. Na po našem mnenju sporne razvrstitve smo se pritožili, uprava pa je ugodila samo nekaterim."

"Kolikšne so plače v proizvodnji? Direktor je dejal, da je povprečna plača v podjetju nekaj pod sto tisočaki. Neto."

"Ne bi si upal tega potrditi. Jaz na primer, ki sem vzdrževalec 'ena', to je najvišje rangiran, in imam koeficient 1,86 na osnovno plačo, dobim plače 103 tisoč tolarjev neto. Je pa to nadpovprečna plača v podjetju, kjer je razpon ena proti tri. Prepričano trdim, da kaka petina delavcev nima minimalne plače in jim je treba dodajati k plači."

"Kako pa se spoštujejo druge delavčeve pravice iz kolektivne pogodbe?"

"Lahko naštejemo kar nekaj primerov neupoštovanja določil kolektivne pogodbe. Nadure na primer niso razen zakonsko določenega števila niti plačane, niti jih ne dovolijo izkoristiti, čeprav piše v kolektivni pogodbi, da jih je treba izkoristiti v dveh mesecih. Če to ni mogoče, pa jih je treba plačati. Pa delavcem še niso plačali neizkoriščenih nadur niti za lanski december. Tega, da opravijo monterji iz oddelka plastika tudi po 700 do 800 nadur letno, čeprav je zakonsko dovoljenih le 180, niti ne bom podrobneje

razlagal. Omenim naj le še to, da za delo na terenu monterji ne dobijo dnevnic, pa tudi drugi ne, ki morajo na službeno pot.

Nadomestilo za prevoz na delo je menda edinstveno v Sloveniji: upravičencem odbijejo plačilo za tri kilometre. Plačajo pa tudi najnižjo dovoljeno tarifo. Žal je tu težko kaj spreminjati, saj je kolektivno pogodbo prejšnji predsednik sindikata podpisal.

Problem je tudi z malico. Uprava plačuje 490 tolarjev na dan za malico najemniku menze, kar je precej manj kot po kolektivni pogodbi. Mi sicer nič ne doplačamo, toda podjetje, ki pripravlja malice, jih pripravi pač za omenjeno ceno. Ljudje se nad malico seveda pritožujejo, vendar je direktor ponudil, da ta denar izplača pri plači in ukine menzo, ter predlagal anketo med zaposlenimi o tej ponudbi ali ceni malice po starem. Ukinitve menze seveda ne pride v poštev, saj potem ljudje ne bi imeli niti dostojnega kotička, kjer bi lahko kaj pojedli, če bi si prinesli s seboj. Tudi nimamo malice kam shraniti, da se v vročih poletnih dnevih ne bi pokvarila. Zato si bo sindikat prizadeval za povečanje zneska za malico, saj je treba upoštevati tudi inflacijo.

Čakamo tudi na delovne obleke, ki bi jih morali dobiti vsako leto, pa jih nismo že dve leti."

"Kako se razumeta vidva z direktorjem?"

"Zaenkrat se. Hotel je sicer drugega predsednika sindikata, vendar tudi z mano korektno sodeluje. Imam dostop do njega, če je treba. Seveda pa se bo med sindikatom in upravo še iskriilo, saj si bomo prizadevali za povrnitev z lani podpisano kolektivno pogodbo izgubljenih pravic."

"Plača pa se je lani povečala, mar ne?"

"Plača se je lani povečala za deset odstotkov, vendar so prenekateri s sistemizacijo dobili nižje plačno izhodišče."

"Zanimiv je razkorak med uspešnim reševanjem težav in rastjo podjetja ter nezadovoljstvom, ki ga izražate."

"Seveda smo nezadovoljni. V proizvodnji je na primer uveden začetek šihta zjutraj deset minut pred šestjo, čeprav v kolektivni pogodbi lepo piše, da se pripravljalni čas šteje v redno delo. Na mesec tako poklonimo podjetju vsak po približno tri ure in pol neplačnega dela.

In za zamude v tistih desetih minutah delavcem trgajo po pet, deset tisoč tolarjev od plače (ker dobijo slabo individualno oceno), odvisno od dolžine zamude."

"V sindikatu se torej ne strinjate z načinom, na katerega uprava uvaja red in delovno disciplino, in s finančnimi žrtvami zaposlenih na oltar sanacije podjetja?"

"Če bi se podjetje postavilo na noge z našimi 'žrtvami', bi zaposleni, verjemite, pristali nanje. Vendar ne verjamem, da bi to odločilno pomagalo. Znano je, da se uprave tam, kjer zaškripa, zatečejo k večanju discipline, k podrobnostim, ki pa nič ne pomenijo.

Našim delavcem ni težko delati, saj delajo kljub zmanjšanju in neupoštevanju pravic. Problem bo nastal, ko enkrat ne bo plač. Že se je govorilo, da so komaj napraskali denar zanje. Potem se bo pa začelo drugače, tudi s štrajkom, če bo treba."

Kako zavod zaključuje delovne knjižice delavcem pri samostojnih podjetnikih

Če prispevki niso plačani, delovne dobe ne vpisujejo

»Pri nas se je oglasilo nekaj delavcev, ki so prekinili delovno razmerje pri samostojnem podjetniku. Opisali so nam težave, na katere so naleteli na zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki delavcem pri samostojnih podjetnikih vpisuje delovno dobo v delovno knjižico,« pravi Vekoslava Krašovec, sekretarka območne organizacije ZSSS za Podravje. »Tistim delavcem, ki jim delodajalec ni plačeval prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, je zavod zaključil delovno knjižico z 31. 12. 1999, čeprav so bili v rednem delovnem razmerju pri samostojnem podjetniku tudi po tem času. Odgovorni na zavodu so delavcem pojasnili, da jim delovne dobe po tem datumu ni možno vpisati v delovno knjižico, če prispevki niso bili plačani. Tako naj bi določal novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.«

Prispevke so dolžni plačevati delodajalci

Krašovčeva je pokojninski zavod zaprosila za uradno pojasnilo v zvezi s tem. Zavodu je tudi svetovala, naj s pomočjo ministrstva za delo, družino in socialne zadeve omenjeno vprašanje uredi tako, da posledic neplačevanja prispevkov delodajalcev ne bodo nosili delavci.

»Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju so delavci zares zavezanci za plačilo prispevkov, vendar so prispevke dolžni plačevati delodajalci. Zato ne vidim nobenega utemeljenega razloga, da zaradi delodajalca, ki ne izvršuje svojih obveznosti, nosijo posledice delavci,« pravi Krašovčeva. »Delavec je zaradi takšnega ravnanja zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje večkrat kaznovan. Pri novi

zaposlitvi ne more uveljaviti pravic iz naslova delovne dobe, kar občuti zlasti pri dolžini letnega dopusta in dodatka za delovno dobo. Delavcu, ki se na novo zaposli, ne morejo šteti neprekinjene delovne dobe za izrabo pravice do koriščenja letnega dopusta. Delavec ima probleme tudi pri uveljavljanju pravic za čas brezposelnosti, ker ne more dokazati primerne gostote zaposlitve.

Najhuje je, da ni jasno, kakšen postopek naj sindikati izvedemo po formalni plati, da bo delavec dobil priznano ustrezno delovno dobo. Delavci imajo namreč plačilne liste, na katerih so od bruto plač obračunani vsi prispevki za socialno varnost. Ali je delodajalec te prispevke dejansko plačal, pa delavec ne more nadzirati. Zato ni ustrezne podlage, da bi delavec tožil delodajalca, saj ne razpolaga s podatki, koliko prispevkov, ki mu jih je delodajalec odtegnil od plače, je bilo tudi dejansko nakazanih na žiro račun zavoda.

Ker je dolžnost plačevanja prispevkov z zakonom prenesena na delodajalca, menim, da bi moral v primeru neizvrševanja te obveznosti od delodajalca izterjati plačilo prispevkov zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj edini razpolaga s podatki o dejanskem plačevanju prispevkov,« meni Krašovčeva.

Če bi moral sodni postopek zoper delodajalca sprožiti delavec, bi imel s tem tudi veliko stroškov, poleg tega pa ne bi mogel pridobiti podatkov o finančnem poslovanju in ravnanju svojega delodajalca.

Krašovčeva je svoj dopis poslala v vednost tudi ministru za delo, družino in socialne zadeve Vladu Dimovskemu in predsedniku ZSSS Dušanu Semoliču.

Delovno knjižico je potrebno zaključiti z dnem dejanskega prenehanja delovnega razmerja

Pred dnevi je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve poslalo območni organizaciji ZSSS v Podravju še dodatno mnenje v zvezi s vpisom delovne dobe v delovno knjižico. »Pravilnik o delovni knjižici v 14. členu natančno določa, kateri podatki se vpisujejo v rubriko Podatki o delovnem razmerju. Osnovni namen te rubrike je vpis časa trajanja delovnega razmerja, pri čemer iz pravilnika ne izhaja zahteva, da so za (celotno) obdobje trajanja delovnega razmerja plačani prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Plačilo prispevkov je pomembno za priznavanje zavarovalne dobe, medtem ko imajo podatki o delovnem razmerju po našem mnenju lahko le izključno delovnopravne posledice.

Iz teh vpisov je razviden status delavca, zaključena delovna knjižica pa izkazuje zgolj dejstvo, da delavec ni v delovnem razmerju.

Ker praksa vpisovanja podatkov o delovnem razmerju delavcem, katerim zasebni delodajalci niso plačevali prispevkov, povzroča več problemov kot koristi, ponovno poudarjamo, da je delovno knjižico potrebno na vsak način zaključiti z dnem dejanskega prenehanja delovnega razmerja, ne nasprotujemo pa rešitvi, da se obdobje neplačanih prispevkov posebej zabeleži v opombah,« je zapisala državna sekretarka Nataša Belopavlovič.

T. K.

Kako zavod tolmači zakon

Direktor sektorja izvajanja zavarovanj na pokojninskem zavodu Boris Gačnik je Krašovčevi odgovoril takole: »Od uveljavitve novega zakona se vsa obdobja zavarovanja všteta v zavarovalno dobo na podlagi predpisov pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so veljali do 31. 12. 1999. Na podlagi novega zakona pa se obdobja zavarovanja všteta v zavarovalno dobo tako, kot jih določajo 7., 191. in 192. člen tega zakona. Po 4. in 5. odstavku 7. člena zakona so zavarovanci in delodajalci dolžni zavodu sporočiti podatke, ki so potrebni za odmero oziroma obračun in plačilo ter nadzor in izterjavo prispevkov, zavarovanci pa pridobijo pravice iz obveznega zavarovanja izključno na podlagi plačila prispevkov, če za posamezne primere zakon ne določa drugače.

Po 191. členu je pogoj za štetje obdobja zavarovanja v zavarovalno dobo plačilo predpisanih prispevkov, v primeru delnega plačila pa se upošteva le sorazmerni del zavarovalne dobe.

Izjeme, ki jih določa 1. odstavek 192. člena, veljajo za primere obveznega zavarovanja, ko je delodajalec obračunal prispevke od zavarovančeve plače, vendar jih ni plačal, ne glede na uspeh ukrepov za izterjavo plačila prispevkov, za katere je pristojna davčna uprava. Zavod za te primere potrebuje dokazilo delodajalca, da je pristojni davčni urad zanj pričel postopek izterjave, kot ga določa zakon o davčnem postopku, po katerem za zavarovanca ugotavlja štetje zavarovalnih obdobjev v zavarovalno dobo.«

Mnenje ministrstva za delo je drugačno

Krašovčeva je prejela tudi mnenje ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ki ga je podala državna sekretarka Nataša Belopavlovič. »Pravilnik o delovni knjižici v 14. členu določa, da se v rubriko podatki o delovnem razmerju vpisuje tudi datum prenehanja delovnega razmerja. Glede na to določbo menimo, da mora zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delavcem, zaposlenim pri zasebnih delodajalcih, zaključiti delovno knjižico z dnem dejanskega prenehanja delovnega razmerja, ne glede na to, ali so prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje plačani za celotno obdobje trajanja delovnega razmerja ali ne.

Takšno mnenje oziroma stališče se z uveljavitvijo novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ni spremenilo. Novi zakon v 191. členu sicer res določa, da se v zavarovalno dobo štejejo obdobja zavarovanja, če so bili zanje plačani predpisani prispevki, vendar pa je potrebno upoštevati tudi 192. člen, na podlagi katerega se v pokojninsko dobo štejejo tudi obdobja, v katerih je, glede na podatke nosilca obveznega zavarovanja, delodajalec obračunal prispevke za obvezno zavarovanje od zavarovančeve plače, vendar jih ni plačal v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ne glede na uspeh ukrepov za izterjavo plačila prispevkov.«

Očitno je, da zavod ravna po navodilih oziroma internih usmeritvah, ki so po naši oceni v nasprotju s samim zakonom, je državno sekretarko Natašo Belopavlovič opozorila Krašovčeva. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je tudi zaprosila, naj se z zavodom čim prej dogovori za takšen način ravnanja, da delavci pri samostojnih podjetnikih ne bodo imeli več opisanih težav.

Tomaž Kšela

Sindikata poklicnega gasilstva Slovenije

Pomagamo urejati položaj Gasilskega zavoda Ravne

Ta torek smo se najbolj odgovorni predstavniki Sindikata poklicnega gasilstva Slovenije sestali z ravensko županjo Ivico Klančnik. Za sestanek smo se odločili zaradi načrtov o ukinitvi gasilskega zavoda, do katerih je prišlo zaradi neurejenih ustanoviteljskih odnosov z občinami, nastalimi iz bivše velike občine Ravne na Koroškem.

Zaradi teh načrtov so zaposleni v tem zavodu že marca ob podpori vodstva Sindikata poklicnega gasilstva Slovenije protestirali

pred občinsko zgradbo. Županja nas je seznanila s sklepom občinskega sveta o ohranitvi gasilskega zavoda. Povedala je tudi, da bo treba še pridobiti ustrezna strokovna mnenja o ureditvi ustanoviteljstva in pravnem nasledstvu s prejšnjim zavodom, primerne rešitve o racionalizaciji poslovanja zavoda pa so že našli.

Pred tem smo se člani vodstva sindikata z direktorjem gasilskega zavoda na njegovo povabilo pogovarjali o ekonomskem po-

ložaju tega zavoda in možnostih sprejetja kolektivne pogodbe za poklicno gasilstvo. Ponudili smo mu naš predlog pogodbe. Zagotovil je, da ga bo pregledal in ugotovil, koliko sredstev bi potrebovali za njeno izvajanje. V sindikatu menimo, da bi sedanjo raven plač v zavodu morali povečati za 20 odstotkov.

Z direktorjem smo se dogovorili, da se bomo o kolektivni pogodbi pogajali. Sindikat bosta zastopala Franc Rotar, zaupnik iz zavoda, in Lojze Raško, sekretar območne organizacije ZSSS.

V sindikatu si prizadevamo urediti razmere tudi v tem zavodu, čeprav so od 16 zaposlenih naši člani le štirje. O svojih prizadevanjih bomo obvestili vse zaposlene in jih tako skušali pridobiti zase. Ni prav, da nekateri uživajo pravice, ki jih doseže sindikat, zanje pa ne prispevajo ničesar.

Miloš Mikolič

Spomin in opomin (VII.)

Desetletnica prve splošne stavke v Sloveniji

Ob deseti obletnici prve splošne stavke v samostojni Sloveniji – 18. marca 1992 so jo organizirali Svobodni sindikati Slovenije – je ZSSS izdala posebno brošuro. V njej avtor Pavle Vrhovec opisuje dogajanja pred desetimi leti. Dogodke ilustrira več kot 30 fotografij in drugih dokumentov o stavki, v kateri je sodelovalo 400.000 članov Svobodnih sindikatov Slovenije. V nadaljevanjih objavljamo odlomke iz brošure.

Med stavko ni prihajalo do izgrediv, povsod je potekala mirno, kulturno in dostojanstveno. Bilo je le nekaj poizkusov, s katerimi so skušali preprečiti uspeh stavke. V Ljubljani so dan pred stavko lepili plakate Demosa, s katerimi je vladajoča koalicija pozivala delavce naj se ne udeležijo stavke. V Ribnici so lepili plakate KNSS – Neodvisnosti, ki so delavce pozivali, naj ne sodelujejo v stavki. Posamezni direktorji so predsednikom sindikatov podjetij grozili s sankcijami zaradi organiziranja stavke. Ponekod so člani Neodvisnosti poskušali zavzeti interne radijske postaje in preprečiti obveščanje delavcev o stavki, vendar so jim člani Svobodnih sindikatov Slovenije to preprečili. Iz vseh območnih organizacij ZSSS so zaradi cestnih zapor in odvzema električne energije poročali o številnih grožnjah po telefonu. Predvsem odvzem električne energije je zelo razburil ljudi, k čemur so deloma prispevali tudi posamezni mediji, ki so vestno poročali o vseh primerih, kjer so bile z odvzom elektrike prizadete bolnišnice in posamezni bolniki. Vnela se je obsežna polemika v javnosti, v kateri je ena stran trdila, da gre za navadno barbarstvo, nasprotna, vključno z minis-

Na predlog Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije so pogajalci ta teden prvič sedli za pogajalsko mizo. Nasprotno stran je zastopal le sekretar združenja pri GZS Miro Pretnar. Predstavniki sindikatov so predlagali sklenitev aneksa o povečanju plač, ki naj bi veljalo od 1. maja dalje. Menijo namreč, da so zaposleni v gostinstvu in turizmu preslabo plačani in jih je treba za dobro delo bolj motivirati. To je posebej pomembno letos, ko vsi napovedujejo rekordno turistično sezono. Obe strani sta se dogovorili, da je treba pogajanja zaključiti do sredine junija. Prihodnji sestanek pogajalcev bo še v maju, pred tem pa bodo pristojni organi delodajalcev odločali o tem, na kolikšno povečanje plač lahko pristanejo njihovi pogajalci.

trom za energetiko, pa dokazovala, da je problem prenapihnen, saj imajo bolnišnice agregate za električno energijo; »če jih nimajo, so pa same krive,« je dejal minister. Grožnje je na lastni koži izkusil tudi predsednik ZSSS mag. Dušan Semolič, saj je moral le pol ure pred začetkom tiskovne konference domov, ker so neznanci grozili njegovi družini.

V posameznih okoljih pa je prihajalo tudi do nasprotnih, pozitivnih reakcij prebivalstva, saj so se delavke in delavci ravno na dan stavke na novo včlanjevali v Svobodne sindikate Slovenije. Zanimanje novinarjev za potek opozorilne stavke je bilo izjemno, predvsem v re-

gijah zunaj Ljubljane, kar nekaj novinarjev regionalnih radijskih postaj pa se je s stavko solidariziralo tako, da so poročali samo o njej in prebirali le najnujnejše novice.

Ko se je v večini podjetij in zavodov prva splošna opozorilna stavka v Republiki Sloveniji končala, je koordinacijski odbor za izvedbo splošne opozorilne stavke Svobodnih sindikatov Slovenije sklical novinarsko konferenco. Bila je izjemno dobro obiskana. Koordinacijski odbor je na njej splošno opozorilno stavko, v kateri je sodelovalo okoli 400.000 delavk in delavcev oziroma 60 do 70 odstotkov vseh zaposlenih v Sloveniji, ocenil za uspešno.

Humoreska

»Bravo in še enkrat bravo!« je po prvomajskih praznikih pri malici v naši tovarniški menzi vzkliknil rezkar Vili. »Fantje, moram vam povedati, da sem navdušen!«

»Nad čem pa?« je povprašal mizar Tone.

»Nad prvomajskimi prazniki!« je pojasnil Vili.

»Vreme je bilo čez praznike zares lepo,« je komentiral Tone. »Ali si si med prazniki morda privoščil oddih na morju?«

»To pa ne!« je odvrnil Vili. »Kje pa bi za to dobil denar?«

»Potem pa si se verjetno podal v hribe, ali ne?« je vrtal naprej Tone.

»Ne, ne, to pa ne!« je dejal Vili. »Zato se tokrat nisem počutil dovolj dobro, saj sem imel nahod.«

»Vili, kaj pa si potem počel med prvomajskimi prazniki, da si tako navdušen nad njimi?« je zanimalo Toneta.

»Bil sem na prvomajski prireditvi, ki jo je organizirala naša območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije,« je pojasnil Vili. »Bilo je čudovito. Na prireditvi, na katero je prišlo zelo veliko ljudi, je bilo pravo delavsko vzdušje. Najboljši od vsega pa je bil govor!«

»Neverjetno,« je odkimal z glavo Rudi. »Včasih so na vseh proslavah obiskovalci najbolj zehali ravno ob govori!«

»Na letošnji proslavi pa je bilo ravno obratno!« je vzkliknil Vili. »Obiskovalci so govorniku tako navdušeno ploskali, da je moral govor celo večkrat prekiniti!«

»Presneta reč!« je odkimal z glavo Rudi. »Kaj takšnega pa je povedal!«

»Med drugim je govornik rekel, da so plače pri nas prenizke in da se delavci poslej ne bomo pustili več izkoriščati,« je vneseno dejal Vili. »Poudaril je tudi, da se bomo delavci za svoje pravice, ki izhajajo iz dela, borili z vsemi legalnimi in legitimnimi sredstvi – če bo nujno, tudi s stavkami!«

»Bravo!« je vzkliknil Tone. »Če bi kaj takšnega na glas povedal v naši tovarni, bi ga direktor po hitrem postopku kot trajno presežnega delavca spravil na zavod za zaposlovanje.«

»Govornik je zavrnil tudi zahteve Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke za razvoj, češ da mora Slovenija znižati socialne pravice, če želi v Evropsko unijo in Nato,« je nadaljeval Vili. »Dejal je, da delavci za vstop v Evropsko unijo nismo zainteresirani, če bomo po vstopu imeli slabši in ne boljši standard.«

»Bravo!« je vzkliknil strugar Lojze. »Ta pa si je dosti upal. Če bi to rekel kdo v našem obratu, bi ga šef, ki se politično vedno obrača po

vetru, poslal najmanj za teden dni domov na čakanje – v poduk drugim, naj ne stegujejo preveč jezika!«

»Govornik na prvomajski proslavi je od vlade terjal tudi, naj ustavi rast cen in inflacijo,« je dejal Vili. »Dejal je, da inflacija najbolj prizadene delavske plače in pokojnine. Poudaril je, da si naši delavci zaslužijo evropske plače, če so že naše cene evropske!«

»Bravo, tako se govori!« je navdušeno dejal Rudi.

»Neverjetno!« je dejala kuharica Špela. »Včasih ste se po proslavah pogovarjali samo o tem, kaj je na njih kdo pojedel in popil in kako so bili zapečeni čevapčiči.«

»Špela, ne govori o takšnih malenkostih, kot so čevapčiči in pivo,« je zamahnil z roko Vili. »Odkrito ti povem, da se niti ne spominjam, kaj sem na letošnji prvomajski prireditvi pojedel za malico. S prijatelji sem se pogovarjal samo o tem, kako bi se lahko delavci bolj odločno postavili za svoje pravice. Govornik na proslavi je rekel, da se bo sindikat za delavske pravice boril z vsemi, tudi naj-

bolj radikalnimi metodami sindikalnega boja. Ne bi bil presenečen, če bi sindikati organizirali velike demonstracije v bran delavskih pravic.«

»To bi bilo edino pravilno,« je pribil Lojze. »Tako malo kot danes delo in delavci pri nas nismo bili še nikoli cenje-

ni!«

»Ej, Vili! Lepo je govoril ta tvoj govornik!« je zamahnil z roko kurir Peter. »Samo to mi povej, kako bo dosegel, da bodo vlada in delodajalci prisluhnili sindikalnim in delavskim zahtevam ter da jih ne bodo preslišali kot že velikokrat doslej?«

»Hm, hm, o tem pa sem že tudi sam razmišljal,« je zamišljeno dejal Vili. »Na prvomajskih srečanjih razen predsednika države in nekaterih ministrov ni bilo vidnejših politikov in menedžerjev. Verjetno so bili na počitnicah kje na Havajih ali v drugih prekomorskih deželah. Zato se tudi sam sprašujem, kaj bo, če ne bodo prisluhnili upravičenim zahtevam delavcev in sindikatov.«

»Le kaj bi bilo!« je energično dejala Špela. »Če vlada ne bo prisluhnila delavskim zahtevam, bo predsednik ZSSS Dušan Semolič pred parlament in vlado pripeljal četico strelcev z možnarji z Koroške. Če bodo pokali tako, kot so na letošnji prvomajski proslavi ob Ivarčnem jezeru pod Uršljo goro, jih ne bodo dobro slišali samo odgovorni v Ljubljani, temveč tudi tisti v Bruslju. Če še to ne bo pomagalo, pa se bomo zbrali v Ljubljani vsi, ki smo letos z navdušenjem prisluhnili in ploskali sindikalnim govornikom na prvomajskih proslavah po vsej Sloveniji. Zagotovo nas je bilo več sto tisoč!«

Iz dnevnika delavca Jožeta

Bravo, 1. maj!

Pametna odločitev

Mama je hčeri, ki je šla študirat v mesto, naročila, da v svojo sobo ne sme pripeljati nobenega fanta. »Preveč bi me skrbelo,« je pojasnila mama.

Čez nekaj dni se ji je hči javila po telefonu: »Spoznala sem čudovitega fanta!«

»Ali si ga spustila v sobo?« se je ustrašila mama.

»Kje pa! Raje sva šla v njegovo, pa naj skrbi njegovo mamo!«

Kredit

»Kako si kaj, Tine?«

»Slabo. Dekle me je zapustilo!«

»Oh, nič se ne boj, saj jo boš hitro prebolel.«

»Še vsaj dve leti se je bom spominjal. Vsa darila sem ji namreč kupil na kredit!«

Viagra

»Ali te je usekalo v vratu, da imaš tako trdega?«

»Ah, ne! Samo viagro sem vzel, ne da bi prej prečital navodilo za uporabo. Namesto da bi tabletko pojedel, sem jo polizal.«

Razpis seminarja

Plačni sistemi in kolektivne pogodbe

Seminar bo v četrtek, 30. maja, v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, soba 16/1, od 9.00 do 16.00 ure.

Cilji:

Pridobitev osnov o delovanju makroekonomskega okolja na poslovanje gospodarskih družb.

Seminar priporočamo sindikalnim zaupnikom in predsednikom sindikatov družb in zavodov, zlasti pa predstavnikom sindikatov, ki sodelujejo na pogajanjih o kolektivnih pogodbah v gospodarskih družbah in dejavnostih.

PROGRAM:**Plačni sistemi:**

- plačna politika kot sestavni del poslovanja in makroekonomskega okolja,
- plačni sistemi (modeli) doma in v državah EU
- podlage za določanje osnovnih plač,
- 13. plača (profit sharing) in stimulacije,
- stroški dela kot element poslovnega procesa,
- formule za usklajevanje plač,
- davki in plače.

Kolektivne pogodbe:

- makroekonomska politika kot osnova za kolektivne pogodbe,
- dodana vrednost osnova za uravnavanje plač,
- kolektivne pogodbe s poudarkom na njihovih tarifnih delih (oblikovanje plač, dodatki, prejemki iz delovnega razmerja),
- pomembnost dobre priprave na pogajanja z delodajalci,
- spremljanje izvajanja kolektivnih pogodbah v skladu s sprejetimi cilji.

Strokovni izvajalec: **Brane Mišič**, izvršni sekretar v ZSSS

Prijave za seminar pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 23. maja.

Cena seminarja je 9000 tolarjev za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno strokovno gradivo in osvežilni napitki ter DDV). Prijavnici je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije.

Kotizacijo nakažite na transakcijski račun Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št. 02222-0015182688. Na virmanu pod namen nakazila pripišite "Seminar, sklic na številko 40."

Odgovore na vprašanja o seminarju dobite pri Vandi Rešeta, tel. 01/43 41 238, ali pri Ireni Prusnik, tel. 01/43 41 249; številka faksa je 01/23 17 298.

Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri ZSSS

S seminarja za KŽI v Ormožu

Seminar z naslovom Vloga in pristojnosti sindikata in sveta delavcev ter kultura komuniciranja smo po naročilu vodstva Sindikata KŽI Slovenije 22. aprila izvedli v Ormožu. Udeležili so se ga sindikalni zaupniki iz Tovarne sladkorja Ormož, Jeruzalema Ormož in Kmetijske zadruge Ormož. Med udeleženci so bili predsedniki sindikatov družb (vseh treh), sindikalni zaupniki in člani sveta delavcev Tovarne sladkorja Ormož.

Udeleženci seminarja so se seznanili z osnovami komuniciranja s poudarkom na vodenju sestankov in delovnih skupin (temo predstavila Ida Baš, radijska in TV voditeljica); vlogo in pristojnostmi sindikata in sveta delavcev (predavatelj je bil Gregor Miklič, izvršni sekretar v ZSSS) ter z izvajanjem kolektivne pogodbe Sindikata KŽI Slovenije (temo je predstavil Srečko Čater, predsednik Sindikata KŽI Slovenije).

Analiza izpolnjenih anketnih vprašalnikov kaže, da so bili udeleženci še posebej zadovoljni s predavanji iz komuniciranja ter vlogo in pristojnostmi sindikata in sveta delavcev. Večina pa je menila, da bi potrebovali še dodatna znanja iz delovne zakonodaje (nov ZDR), pogajalskih veščin, ki jih rabijo pri sklepanju podjetniških kolektivnih pogodb in komuniciranja. Po mnenju nekaterih udeležencev bi potrebovali še več znanja tudi o arbitražah ter s področja delovanja sindikata, zlasti tistega dela, ki se nanaša na njegovo zaščitno funkcijo.

Vanda Rešeta

PRIJAVNICA za seminar

PLAČNI SISTEMI IN KOLEKTIVNE POGODBE,
30. maja 2002 v Domu sindikatov v Ljubljani.

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Izobrazba, stopnja izobrazbe:

Naslov doma:

Zaposlitev (točen naziv in naslov družbe):

Delovno mesto:

Davčni zavezanec: DA NE

Davčna številka plačnika:

Član sindikata dejavnosti Slovenije:

Številka članske izkaznice:

Funkcija v sindikatu družbe oz. zavoda:

Predsednik sindikata družbe DA NE

Sindikalni zaupnik DA NE

Drugo (navedite):

Žig in podpis odgovorne osebe:

Kraj,, datum:

Opomba: Prosimo, da podatke izpolnite natančno in čitljivo, ker smo vam po zakonu o DDV dolžni izstaviti račun o plačilu kotizacije. Hvala za razumevanje.

Razpis seminarja

Kaj je treba vedeti o delavskem soupravljanju – 1. del

Seminar bo 28. in 29. maja v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici, Gradnikova 1.

PROGRAM:

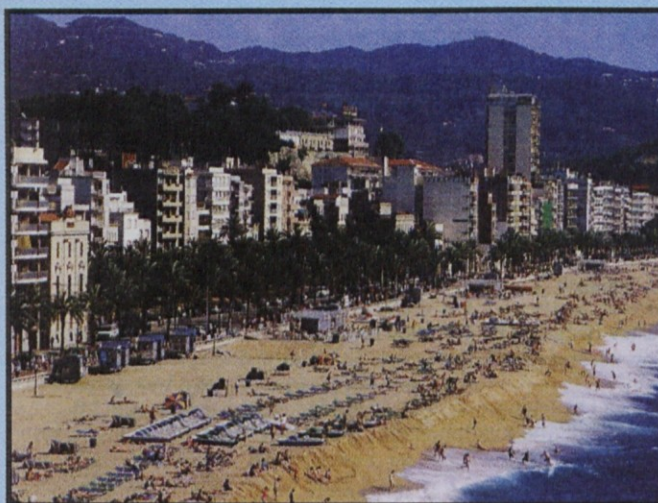
Torek od 10.00 do 13.00 ure: Način in strategija delovanja sveta delavcev, od 14.15 do 17.15 ure: Vloga in naloge sveta delavcev na področju statusnih in kadrovskih zadev ter reševanja sporov z delodajalci;
Predavatelj: **Gregor Miklič**, izvršni sekretar v ZSSS.

Sreda od 9.00 do 12.15 ure: Soupravljanje delavcev ter varnost in zdravje pri delu;
Predavateljica: **Lučka Böhm**, svetovalka v ZSSS;

od 13.30 ure do 15.45 ure: Soupravljanje v dokumentih sveta delavcev, razmerja med svetom delavcev in sindikatom, usposabljanje za soupravljanje;
Predavateljica: **Vanda Rešeta**, vodja izobraževanja pri ZSSS.

Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri ZSSS

Prijavnico smo objavili v prejšnji številki NDE.

Nova Delavska enotnost	PREOSTALI DEL MLADIKE PO OBREZOVANJU	SVETA DEŽELA	NAPADALEC NA POLITIČNO OSEBO	HRVAŠKA SLIKARKA ROJČ	IRIDIJ	BODI-CASTA GOZDNA ŽIVAL	BLEŠČEČE CRNA TROPSKA KUKAVICA	η
KRALJEVINA NA PIRENEJSKEM POLOTOKU								
PRIPADNIK SEKTE PATARENOROV							OBRAT ZA ULIVANJE KOVINSKIH PREDMETOV	
MESTO V JUŽNI FRANCIJI					MOŠKI TELOVNIK ŠVEDSKO IME LUKE TURKU			
DOHOD. OD KAPITALA AM. OBVEŠ. AGENCIJA						MEDVEDKU PODOBEN AMERIŠKI SESALEC	IGOR TORKAR POR. OTOČ. V ATLANTIK.	
1								

Avtor: Drago Ronner	POGON Z BRKI	ROPARICA SEVERNIM POLARNIM POKRAJIN	SPLETKA	ŽREC, VRAČ	ŠKOTSKA RODOVNA SKUPNOST	KRMILO PRI SPLAVU OSKAR DANON	2		ZELENIČA V PUSČAVI OSKAR KOGOJ		DOLINA V JULIČIH POD RJAVINO
ITALIJAN. IGRA S KARTAMI										NEKDANJI JAPONSKI POLITIK (HIROBUMI)	PLUTOVINA TIN UJEVIČ
BRAZILSKI NOGOMETAS V ITALIJI							STAROGR. GORSKA VILA	KRAJŠA KLAVIRSKA SKLADBA KROKUS			
NADUHA						ZELIŠČAR			GRŠKI KATOLIK		
MUSLI-MANSKO SVETO PISMO						DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE SL. SLIKAR (IVE)					
DERIVAT AMONIJAKA					OBLIKA JMENA ŠTEFAN						
ŠVEDSKI SKLADAT. WIREN				MLADIN. POVEST FRANCETA BEVKA	PUČ, PREVRAT						
POLDRAG KAMEN RAZLIČNIH BARV					REVŠČINA NACISTIČNI ZAPORI V TRSTU						

Nagradna križanka št. 17	GLAVAN PRI TAROKU	NERAZ-LOČNO NAPISANA CRKA	STAROPER. DUH ZLA VOLOVSKA ANTILOPA												
KRTAČICA, SČETKA							ČETRTRI RIMSKI KRALJ	INDONEZIJ. TEHNIKA KRASENJA TKANIN							
LUŽA, BLATŌ, KALIS						JUDOVSKI VERSKI UČITELJ AM. IGRAL (PATRICIA)			3	KUVERTA, OVOJNICA	VODNA ŽIVAL	NIZOZEM. SLIKAR (PIETER VAN)	AMERIŠKA IGRALKA BAXTER	ČEKAN	PEVEC JUNJKAR
PREBI-VALEC IRAKA						NABOREK DOMOVINA CAROVNICE KIRKE						GL. MESTO FR. DEPAR. AISNE RADO ČASL			
PRITOK VISLE NA POLJSKEM				ŽENSKA, KI SE PONOVO NO AKTIVIRA ČLOVEŠKI ZAJEDALEC											
							OSEBA, IZKLJUČE-NA IZ KAKE SKUPNOSTI								
	SMEŠNICA						KAJENJE					TOKOVNI POSREDNIK V ELEKTRO-TEHNIKI			

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 17 (9. 5. 2002):

- 1:
- 2:
- 3:

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljene na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točnega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka 20. maja 2002.**

Pravilna rešitev gesel iz 15. številke Nove Delavske enotnosti: 1. **FRAN-CISCO GOYA**, 2. **POMLAD**, 3. **MALI VELIKANI**, 4. **GUGANJE**. Nagrado 5000 tolarjev prejme **Tone Pešak**, Ul. bratov Greifov 9, 2000 Maribor.